49e jaar. — Nr 141. Zaterdag, 29 November 1902.

Men schrijft in te **Tongeren** bij M. COLLÉE, uitgever en eigenaar van dit blad.

De *Postrijder* verschijnt 's dinsdags s donderdags en 's zaterdags.

Alle toezendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten *franco* gedaan worden aan den uitgever, **Groote Markt, te Tongeren.**

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIE LIMBURG.

Abonnement :
Drie maal per week **6** franks per jaar
Twee » » **5** »
Een » » **4** »
Een blad afzonderlijk **10** centiemen.
De abonnementen zijn vooraf betaalbaar.
Aankondigingen **15** cent^mes per drukregel.
Reclamen, voorrissen en andere artikels vooraan of binnen in het blad : **1** fr. den drukregel.

De personen die een ABONNEMENT *nemen aan den* POSTRIJDER *voor het jaar 1903, zullen het blad* **kosteloos** *ontvangen van den dag hunner inschrijving tot aanstaande Nieuwjaar.*

Nieuwe PREMIE

voor onze geabonneerden.

Wij bieden, dit jaar, onze geabonneerden *een nieuwe gansch buitengewone* **premie** aan bestaande in een *PORTRET IN PASTELTEEKENING* 40 × 50 op bristol 65 × 50, van den persoon waarvan de geabonneerde eene zeer goede lichtteekening (photographie) zal zenden aan onzen schilder **M. TH. LAFORCE.**

Dit slag van portret, waarvan onze geabonneerden zich de zachtheid, de lijnheid en de goede uitvoering kunnen overtuigen, heeft eene waarde van **100 franken.** Wij leveren het bij uitzondering aan onze geabonneerden *VOOR* **18 Franken.**

Niettemin, daar een groot getal onzer geabonneerden, sedert verscheidene jaren, bij middel van onze jaarlijksche premiën in olieverf, eene galerij vormen van hunne gansche familie en van hunne vrienden, willen wij hun niet beletten er mede voort te gaan, en al degenen die zulks verlangen schenken wij nog **kosteloos** het portret visietkaart, en voor **6 fr. 50** het prachtportret op panneel 14 × 10, met kader 52 × 28, een luisterrijk schilderstuk vormende.

☞ Om de premiën te bekomen, schrijve men aan het bureel van dit blad, met bijvoeging van eenen postzegel van 10 *centiemen* voor het verzenden der premiën-bons.

TONGEREN, DEN 29 NOVEMBER 1902.

VAN ALLES WAT.

Staatsredenen bevelen zoo spoedig mogelijk alle politieke misdaden in 't algemeen en vooral aanslag op het leven des vorsten te vonnissen.

Men denkt dat reeds de toekomende maand Rubino voor het assisenhof van Brabant zal verschijnen.

Hij had de hulp gevraagd van advocaat Royer, die Moineau had verdedigd voor het assisenhof van Luik, maar meester Royer heeft zijne hulp geweigerd aan Rubino, denkelijk wegens den verdachten rol, door hem te Londen gespeeld.

De socialisten behandelen den pleger als een schurftig schaap ; zij willen ons ongetwijfeld doen vergeten dat het in hunne bladen is, dat die vreemdeling de grieven heeft geput, welke hij tegen den koning heeft uitgebracht.

Maar waar de kwade trouw der socialisten in al hare zwartheid te voorschijn treedt, is wanneer zij pogen van Rubino een moordenaar voor de klucht te maken, een moordenaar afgezonden en betaald door de burgerlijke lijst !

't Is zeer boosaardig, maar 't is nog veel dommer.

⁂

Bij het onderzoek der begrootingen in sectie, schonen de socialisten te hebben afgesproken, van den Staat eene betere betaling van zijne werklie te eischen.

Het is waar dat in de bijzondere nijverheid het loon merkelijk hooger is voor de lagere werklie, dan in de openbare diensten.

Een werkman in de kolmijnen heeft bijna tweemaal zooveel dagloon als een spoorwegwerker.

Indien de Staat dus de exploitatie van de koolmijnen in de Kempen voor zichzelven hield, zooals de socialisten het vragen, is het bijna zeker dat de mijnwerkers er slechter zouden betaald zijn dan door de exploiteerende maatschappijen.

Dat is eene kant van de kwestie, die niet over 't hoofd mag gezien worden.

⁂

DROEVIGE GEVOLGEN. — De liberale bladen kondigen met overscholen vreugde aan dat 80 t. h. van de leerlingen der gemeentescholen van Brussel den leergang van godsdienst niet volgen. 't Moet dan niemand verwonderen dat er te Brussel zooveel deugniezerijen en straatschenderijen gepleegd werden.

⁂

WELK EENE HOEVEELHEID BLOED. — Iemand heeft berekend dat sedert den oorsprong der geschiedenis, de oorlog eene hoeveelheid menschenbloed heeft doen stroomen, welke mag vergeleken worden aan 700 lit. per uur.

Napoleon I heeft voor zijne rekening 6 miljoen personen van kant gemaakt, zoder dezen die gestorven zijn ten gevolge van den oorlog en de onrechtstreeksche slachtoffers te rekenen.

⁂

ZAL HET EEN KOUDE WINTER ZIJN? — De bestuurder van het weerkundig gesticht van St-Jacobstoren te Parijs, meldt dat wij, volgens algemeene weerkundige berekeningen, eenen strengen winter zullen hebben, in den aard van dezen van 1894-95. Dan vroozen verscheidene waterloopen toe.

De heer Lancaster, bestuurder van het weerkundig gesticht van Ukkel, zegt dat de vroege koude geen bewijs is dat de winter lang of streng zal zijn.

In 1885 daalde de thermometer in November tot 10,4 graden onder zero en nochtans was het overige van den winter zeer zacht.

In December daarna was de grootste koude enkel — 2,4 graden, in Januari vroos het tot — 5,1 ; in Februari tot — 0,9 en in Maart — 0,4.

In 1896 en 1897 daalde de thermometer in November ook tot 17 graden onder zero en nochtans waren de winters voor het overige buitengewoon zacht.

Integendeel in 1890 daalde de thermometer met einde November, na een onweer, plotseling tot 12 graden onder zero en de winter was zeer streng.

De Schelde vroos toe en er werden ijsfeesten gehouden te Temsche, te Hemixem en te Hoboken.

In 1879 had men 7 graden onder zero den 27 November en die winter is ook lang en streng geweest ; de thermometer daalde tot — 16,9 graden in December en tot — 15,2 graden in Januari.

Werkerspensioenen.

Opgepast, werklieden en huisvrouwen, die 65 jaar wordt voor 1 Januari 1903.

Nog voor nieuwjaar moet gij uwe aanvraag doen, als gij toekomend jaar het hulpgeld van 65 frank wilt genieten.

Opgepast, werklieden en huisvrouwen die geboren zijt in 1843, 1844 of 1845.

Gij moet ten minste 18 fr. storten om, op 65 jarigen leeftijd, het hulpgeld van 65 fr. 's jaars te genieten.

Die stortingen moeten gebeuren met ten minste 3 fr. per jaar gedurende 6 jaren. Zij mag niet langer duren dan zes jaren en niet kleiner zijn dan drie frank per jaar.

Zij mag ook gebeuren in drie jaren, aan 6 fr. per jaar. Ten minste drie jaren moet zij duren en mag dus niet hooger zijn dan 6 fr. per jaar.

Werklieden en huisvrouwen, in 1843 geboren en die dus nog voor nieuwjaar 59 jaar oud wordt, gij moet nog dit jaar — in 1902 — ten minste drie frank storten, indien gij op 65jarigen leeftijd het hulpgeld van 65 frank 's jaars (geheel uw overige leven lang) wilt genieten.

Het zijn maar degenen die geboren zijn in 1842 en vroeger, die het hulpgeld kunnen genieten zonder er iets voor te storten.

Die na 1845 geboren zijn, moeten zelven voor hun pensioentje zorgen, met er voor te storten : voor iedere storting genieten zij eene lage of bijleg van Staat en provincie.

Neemt dat wel in acht, werklieden en huisvrouwen en wendt u, voor alle verdere inlichtingen tot den Voorzitter van de wettelijk ingerichte pensioenkas uwer gemeente.

Onmogelijke oorlog.

Indien wij geloof mogen hechten aan zekere berekeningen, dan zouden de overdreven wapeningen welke de Europeesche mogendheden — vooral Duitschland en Frankrijk — doen in 't vooruitzicht van den aanstaanden oorlog, die sedert jaren wordt aangekondigd, voor gelukkig gevolg hebben dien oorlog onmogelijk te maken.

Om dat te bewijzen heeft men berekend wat eene nieuwe oorlog met Frankrijk, in geval hij moest plaats hebben, aan Duitschland kosten zou, en men heeft het volgende gevonden :

Als men tot groo dslag neemt het kontingent van het Duitsche leger dat in 1898 werd i gelijfd, mag men rekenen dat Duitschland 10,170,000 man zou kunnen te been brengen, waarvan 4,880,000 gebeel in den wapenhandel onderichten 5,290,000 gedeeltelijk ongeoefend.

Volgens de bevindingen, opgedaan gedurende den oorlog van 1870, mag men de kosten van het op oorlogsvoet gebrachte leger schatten op fr. 7,50 per man en per dag. Op dien voet zouden de algemeene uitgaven dus bedragen :

80 millioen frank per dag : 2400 millioen frank per maand ; 28,800 millioen frank of nagenoeg 29 milliards voor een enkel jaar !

Deze cijfers alleen, welke enkel Duitschland betreffen en welke voor Frankrijk even groot of weinig minder zouden zijn, bewijzen genoeg welke ongehoorde uitzinnigheid een dergelijke oorlog zijn zou.

Duitschland zou er nooit de kosten van kunnen betalen en zou zich, bijgevolg, voor altijd in eene onuitdelgbare schuld dompelen.

Wel is waar konden de Duitschers, pogen evenals in 1870, het Fransch grondgebied te overrompelen om de oorlogskosten grootendeels door den vijand te doen dragen.

Maar, het is vooreerst niet zeker dat de oorlog denzelfden uitslag zou hebben als die van 1870. Veronderstelt echter, dat het zoo ware, wat zou er alsdan van Frankrijk geworden dat, behalve de 29 miljards, welke zijne eigene uitgaven zouden bedragen, nog het grootste deel der kosten van Duitschland zou moeten betalen ?

De Staatsmannen zullen dus wel eindelijk moeten begrijpen dat een oorlog in zulke omstandigheden, volstrekt onmogelijk is.

Het is dan ook te hopen dat zij verstandig genoeg zullen zijn om van dit denkbeeld af te zien.

In dat geval zullen wij mogen zeggen dat het overdreven militarism toch nog voor iets goed is aangezien het ons toch van het dreigend gevaar van eene nieuwen Fransch-Duitsche, misschien Europeesche oorlog heeft verlost.

Het nut der zangvogels

« Leert eerst het leven der vogels nauwkeurig kennen, indien gij ze met goed gevolg beschermen wilt. »

Met deze woorden opent de bekende vogelkenner en liefhebber, prof. Dr. Liebe, zijne « ornithologische schriften, » waaruit voor den vogelliefhebber veel belangwekkends te leeren valt, evenals uit Dr Gloger's schrift, « Vogelbescherming. »

Prof. Liebe, die reeds als kind bij « vader Brehm » aan huis kwam, wiens grootsche verzamelingen zijne liefde tot de vogelwereld wekte, had later gelegenheid deze kennis meer en meer uit te breiden, eerst aan de hoogeschool, later bij zijne aardkundige studien, die aanleiding gaven tot allerlei opzoekingstochten in de vrije natuur.

Door zijne vriendschap met Albert Brehm, werd hij in de « ornithologische vereeniging » ingeleid en gaf hij de grootste kennis, die hij vergaard had, in 't openbaar in 't licht.

Onbetbare proeven met levende vogels stelden hem in de gelegenheid deze van nabij gade te slaan in hun huiselijk leven, waarbij zijne vrouw hem ijverig ter zijde stond ; tot 200 vogels toe waren soms in de verschillende kamers hunner woning verspreid.

Ook in dokter Gloger's boek vindt men korte en nauwkeurige mededeelingen over de verschillende vogels, hunne leefwijze, hun out en schade en de maatregelen tot vogelbescherming.

Prof. Liebe ziet de vogelbescherming ook van de ideale zijde : hij beeft de vogels lief om hunnen zang alleen reeds en wenscht vooral de jeugd tot bundg-noot aan te werven voor hunne bescherming en in de jeugd te wekken dien zin voor barmhartigheid en milddadigheid die bevrediging schenkt.

Maar in onze dagen, nu het nuttigheidsbegrip zoo hoog geëerd wordt, wijst hij voornamelijk op het « nut » der zangvogels en daardoor ook op het « nut » der vogelbescherming.

Eenige voorbeelden zullen het nut der kleine zangers in het licht stellen, want juist onder hen worden de meest nuttige vogels aangetroffen.

Men heeft berekend dat een enkel goudhaantje dagelijks, in gevangenschap, gemiddeld 1000 mieren eten verteert ; dit is dagelijks meer voedsel in gewicht dan zijn eigen zwaarte.

In plaats van mieren eten, zoekt de vogel in vrijheid, vlinderei eren, bladluizen, rupsjes en kleine insecten tot 3 1/2 millioen jaarlijks.

Daarbij komt nog dat de goudhaantjes, evenals de winterkoninggjes en vele andere kleine vogels, een talrijk kroost uitbroeien. Een paar goudhaantjes brengt ieder voorjaar 8 tot 10 jongen groot ; aan dit kroost brengen beide ouders ieder uur, 56 maal voeder in het nest : dit is 567 maal per dag, dus kan men nagaan welk een ongehoord aantal schadelijke dieren door iedere familie dezer vogels in een dennenbosch verdelgd worden.

Voor rekening van de pimpelmees, worden 15 tot 20,000 nonnenrupsjes gesteld, dat is 6 1/2 millioen per jaar. Ieder paartje pimpelmeezen brengt echter jaarlijks 12 tot 16 jongen groot, zoodat, indien men het voeder, dat deze tot zich nemen, op de helft van dat der ouderen schat, men tot de onteaggelijke som van 24 millioen voor de planten wereld schadelijke dieren komt voor eene enkele meezen-familie !

Ook de koekoek verslindt meer dan 100 rupsen.

Maar ook die vogels die weinig vleschvoeding (*insecten*) noodig hebben, zijn toch nuttig, daar ze de zaden van vele onkruiden eten, hiertoe behooren de vinken, duiven, hoenders ; eenige onder hen voeden zich gedeeltelijk met insekten en do n op die wijze dubbel dienst.

Nog verder heeft men het nut der zangvogels trachten te doen zien. Men veel moeite heeft men nagegaan hoeveel ongedierte, insecten enz. van de verschillende soorten in een bepaalden maat beval werden, zoo nauwkeurig mogelijk heeft men nagegaan welk soort voedsel de verschillende nuttige vogels opnamen en men is tot het besluit gekomen, dat voor iedere koekoek, mees of zelfs vink, die men doodde, naar evenredigheid van de hoeveelheid voedsel, die deze tot zich namen, eene gelijke hoeveelheid schadelijke insecten over de nuttige gewassen werd uitgestrooid.

Ongelooflijk is bijvoorbeeld het aantal meikevers, dat de vrucht- en loofboomen aanvalt. Door het natellen van eene proefmaat, berekende men het aantal der gevangen meikevers in eene streek op 2 milliarden in twee jaar, welke zich in het volgend voorjaar dertig maal vermeerderd zouden hebben. Daarbij komt, dat één pop van het ei af tot aan de verpopping toe, zeer veel plantenwortels verteert, dit alles, te samen genomen, geeft eene voorstelling van de schade, die zulk een aantal aanricht.

Hetzelfde geldt van sommige vlinders De kleine groene rupsjes van een witten vlinder, die als eene wolk over Saksen uitgegoten werden, verslonden in eenige weken tijds zooveel, dat ze 3/8 duim lang werden, de bladeren tot geraamptten uitvretend ; verder trekkend, vaagden ze in eenen nacht 4 tot 5 bunders gewas, schoon dat den vorigen dag nog weelderig stond. Deze voorbeelden zijn in menigte aan te halen en toonen ons duidelijk het nut aan der zangvogels, die dit ongedierte verslinden.

Landbouw.

HET BEMESTEN DER WEIDEN.

De weidebouw brengt op eene hoeve zeer groote voordeelen aan, te meer daar de hedendaagsche omstandigheden ons verplichten onze stallen meer te bevolken, omdat de venteelt nog de winstgevendste is. Sedert eenig jaren zijn er, volgens de laatste landbouwopteling, vele akkers in weiden herschapen, daar iedere lanbouwer meer vee houdt.

Bij het aanleggen eener nieuwe weide, moet men zorgen voor eene sterke bemesting, omdat de meststoffen alsdan nog goed met den grond kunnen gemengd worden. Volgen Joulie, zou de bovenlaag op eene diepte van 20 cm. omtrent 10,000 kilogr. potasch, 4,000 kilogr. fosforzuur, 4,000 kilogr. stikstof, 20,000 kilogr. kalk en 12,000 kilogr. magnesia moeten bevatten om de hoogste opbrengsten te geven. Men zal de potasch en de magnesia best toepassen onder den vorm van kainiet, en het fosforzuur onder den vorm van Thomas-slakken. Zulke bemesting is kostelijk, maar men moet ze aanzien als een kapitaal, welk men plaatst tegen zeer hoogen intrest, om in voordeelige jaarlijksche reaten afgelegd te worden.

100 kilogr. grashooi bevatten gemiddeld 1,71 kilogr. potasch, 1,51 kilogr. stikstof, 0,77 kilogr. kalk, 0,41 kilogr. magnesia en 0,41 kilogr. fosforzuur. Een goede oogst grashooi bevat dus (hooi en toemaat of nagras samen) per hectaar 131,25 kilogr. potasch, 100,54 kilogr. stikstof, 59,08 kilogr. kalk en 31,47 kilogr. fosforzuur. Zoo wij onze weiden willen bemesten met stalmest, zouden wij ten minste eene hoeveelheid van 30,000 kilogr. moeten gebruiken, doch stalmest heeft de hoeve altijd te kort.

Gebruikt men stalmest op oude weiden, die reeds zeer talrijk in humus zijn, dan verkwist men al de stikstok van het stalmest, want deze vervliegt grootendeels onder den vorm van ammoniak in de lucht. Hierdoor ondergaat de boer een verlies van meer dan 100 fr. per hectaar, als wij de stikstof slechts rekenen aan 1 fr. per kilogr. en dat er slechts de 3/4 van vervliegt, dus alles op zijn allerminst genomen. (In sodanitraat kost de stikstof van 1,25 tot 1,50 fr.). Gebruikte de landbouwer zijn stalmest op het land, dan zou hij toch zeker die 100 fr. sparen, en de humus door het stalmest voortgebracht zou nog zijnen grond verbeteren. Deze winst is voldoende, ja meer dan voldoende om eene zeer sterke bemesting te geven. Veronderstellen wij dat die landbouwer zijne bemesting met stalmest vervangt door de jaarlijksche toepassing van 700 kil. kainiet en 500 kilogr. Thomaslakken, dan kost dit slechts 6 fr. Hij bespaart dus jaarlijks 40 fr. Stalmest op eene wijde toegepast kan soms nadeelige gevolgen hebben, daar men eene opeenhoo ing van te veel humus moet trachten te vermijden, omdat er alsdan zure humus zou kunnen voortgebracht worden. Daarenboven bevoordeeligt het stalmest nog de ontwikkeling van sommige grassen en slechte planten, welke maar eene kleine voedingswaarde hebben.

Op de perceelen met stalmest gevet, ontwikkelen zich de klaverplanten minder dan op de perceelen welke eene goede scheikundige bemesting gehad hebben.

Met zuet vooral de klaverplanten weelderig groeien op de weiden bemest met eene goede hoeveelheid kainiet en metaalslakken.

Onze bemestingsproef eener weide heeft den volgenden uitslag geleverd.

Perceel I ontving 55 1/2 kil. kainiet en 55 4/2 kil. metaalslakken. Perceel II bleef onbemest. Perceel III ontving 18 1/2 kil. kainiet en 18 1/2 kil. metaalslakken. Elk perceel had eene oppervlakte van 4,56 aren.

Perceel I bracht op 210 kil. hooi en 140 kil. toemaat, of 350 kilos te zamen ; perceel II 105 kil. hooi en 85 kilo toemaat of 187 kil. te zamen; perceel III 135 kil. hooi en 118 kil. toemaat of 253 kil. te zamen.

Vergelijken wij nu perceelen I en II, dan hebben wij *eene meerdere* opbrengst van 163 kil. De waarde der meststoffen is omtrent 5 fr. De waarde van het hooi, gerekend aan 5 fr. per 100 kil. bedraagt 8,15 fr. Er is dus eene winst van 8,15 min 5 of 3,15 fr. per perceel of ongeveer 70 fr. per hectaar.

Vergelijken wij nu de perceelen I en III, of eene drijdubbele bemesting tegen eene enkele (55 1/2 kil. tegen 18 1/2) dan hebbed wij eene meerdere opbrengst van 97 kil per perceel. De onkosten der meerdere meststoffen beloopen 1,85 fr. De meerdere opbrengst heeft eene waarde van 4,85 fr. Dus is er eene winst van 4,85 min 1,85 3 fr. per perceel.

Dit is nu enkel eene materiale berekening, die verre onder de werkelijke waarde of profijt blijft, omdat de bemesting der weide ook invloed heeft op de hoedanigheid der planten. De goede grassen ontwikkelen zich het beste en de voedende waarde van het gras verhoogt door die minerale bemestigingen. Dit toonen ons de dieren zelf die het liefst op de bemeste perceelen der weide grazen. Door het gebruik van potashzouten mag wij altoos den klaver te voorschijn komen. Van al de potashmesten verdient de kainiet den voorkeur, omdat het gras, benevens eene groote hoeveelheid potasch, ook nog veel magnesia bevat. Deze stof is talrijk aanwezig in de kainiet, zoodat hij als een dubbel mest voor de weiden altijd mag aanzien worden.

Het tijdstip der bemesting begint van heden en duurt tot in Februari, doch binnen de maand beter dan later.

De Landbouwleeraar,
FR. BREMS.

Maandwijzer

voor de Fruitkweekerij.

DECEMBER. — Voortplanten. — Het voortzetten van het snoeien der peer-, appel- en andere fruitbomen, zooveel als het weer het toelaat. — Schikking bij lagen van de kersen die ongeroot den winter niet gezaaid zijn. — De rupsennesten en kuitenbobeltjes der stofvleugelingen opzoeken en vernielen. — Voorzien tegen de vijgebomen openleggen om er de takken met strooi en aarde tegen den winter te bevrijden.

MAANDWIJZER

VOOR DEN

Landbouw en de Huisvlijtkerij.

DECEMBER. — In de keukens : Radijs, selder, meloen, wortels, kers, erwten, boonen, princessen. — In den hof : Selder, look. — Op het veld : Aardpeer.

NIEUWS uit de stad en de provincie.

Paardenmarkt te Tongeren, op donderdag 18 December.

Op de markt van Tongeren van veuleden donderdag waren te koop gesteld : 317 koeien en kalveren, 9 schapen, 781 vette varkens en 1853 magere varkens.

Volksbond St-Maternus.

AFDELING DER LUIFRENTKAS.

De personen in het jaar 1837 geboren, die meenen recht te hebben op het pensioen van 65 franken, kunnen zich in den Volksbond St-Maternus aanbieden, alle zondagen van half vijf tot zes uren 's avonds.

Aldaar zullen hunne aanvragen ontvangen worden.

Het bestuur der pensioenmaatschappijen De Lijfrentkas van 't kanton Tongeren a verzoekt de personen die zich willen bij de Lijfrentkas aansluiten,

NA TWINTIG JAREN !

7de VERVOLG.

— Ik zal u morgen eene goede plaats aanwijzen, genaoige freule, zegde Koenraad wanneer gij in het rijtuig de krijgsinrichtingen wilt zien. Ik kan tamelijk wel berekeren, waar ge het best de bewegingen zult kunnen volgen.

— Gij zijt zeer vriendelijk. Ik heb nog nooit een groote troepenbeweging van dichtbij gezien en ben er zeer nieuwsgierig naar.

— Van uit een rijtuig zult ge er anders weinig van kunnen zien. Het beste was, de krijgsbewegingen te paard te volgen. Maar grootpapa stijgt niet meer in den zadel.

— Dat zou heerlijk zijn ! Ik heb veel van paardrijden gehouden.

— Wat dat betreft, lieve nicht, mengde zich kapitein De Marange in het gesprek, dan zou ik misschien als uw begeleider kunnen optreden.

— Gij neef ? Wilt ge dan ook de krijgsbewegingen gaan zien ?

— Eigenlijk had ik er in het geheel geen plan op, antwoordde hij. Als ik er u intusschen een dienst mee bewijzen kan, zoo zal het mij eene groote eer zijn, u te peerd te mogen begeleiden. Josefine stelt zeker haar rijpaard wel ter uwer beschikking.

— Ik zal na het diner met u en grootpapa spreken. Ik verheug me zeer op dien wandelrit en dank u van harte, neef.

De kapitein boog beleefd. Ik sta ieder oogenblik ter uwe beschikking, liefste nicht !

Van de veranda klonken eensklaps de tonen van een vroolijken smachr.

— Wat is dat ? vroeg mevrouw De Marange verbaasd.

— Ik vraag u vergeving, mevrouw ! antwoordde de majoor lachend, ik heb mij veroorloofd, de muziek van het regiment voor den avond hier te bestellen, om eenige stukken voor te dragen. Gij vindt het toch goed ?

— O, ik vind het zeer aardig, majoor. Ik dank u voor die verrassing.

De majoor stond op, toen de muziek verstomde.

— Mijne kameraden, zegt hij, we zijn hier in het slot Hauconcourt zoo gastvrij opgenomen dat ik zeker in naam van u allen spreek als ik onzen beminneuswaardigen gastheer en gastvrouw, voor alles de schoone slotvrouw, onzen dank uitbreng en u verzoek, met mij in te stemmen in den uitroep : De schoone slotvrouw van Hauconcourt leve lang !

Jubelend stemden de officieren in ; de glazen klonken vroolijk en het trompetgeschal der muziek weerklonk luid in den donkeren Septembermoncht.

VIII.

Tegen den morgend was, zooals zoo dikwijls in den naderenden herfsttijd, de lucht sterk afgekoeld, zoodat de van de verwarmde aarde opstijgende dampen tot een grijzen nevel waren verdicht. Met een ondoorschijnenden sluier bedekten de nevelwolken het landschap ; uit dien damp staken grijs en eentoonig de kerktoren en de dakee der huizen omhoog, en om de boomen langs den straatweg fladderden de door den lichten morgendwind verscheurde wolken, als de witte gewaden van nachtelijke spookgestalten. Zulk eene vochtige, koude herfstmorgend bederft de stemming der manœuvreerende troepen meer, dan een stroomende regen, die ten minste het uitzicht op spoedig intrekken naar het kwartier opent. Bij zoo n dichten nevel is die hoop gering, want gewoonlijk wordt het ophelderen der lucht afgewacht, eer men met de krijgsbewegingen begint, zoodat die dan ook tot laat in den dag duren. Ook voor de officieren is zulk een nevel onaangenaam, even onaangenaam, als voor den schoepskapitein op zee, daar het gezicht er door wordt bemoeilijk en reeds dikwijls de fijnst aangelegde bewegingen verijdelt.

Ook majoor von Auer zag, op eene hoogte staande, mismoedig in het aan zijne voeten golfde nevelmeer en rukte en trok aan de teugels, dat het den geduldigen Bruin van den majoor bijna te erg werd. Het batailjon stond beschut achter de hoogte, slechts enkele patrouilles bevonden zich op het vooterrein. De officieren hadden zich voor het front van het bataillon verzameld en spraken met elkander over hunne kwartieren. Blonde Walter kon het kwartier op het slot Hauconcourt niet genoeg roemen ; in het bijzonder had de Bourgogne van den kolonel De Marange diepen indruk op hem gemaakt.

— Spreek niet zoo luid, jongens, vermaande kapitein Brandt, die de luitenants, als altijd tot spotten gereed, reeds had aangezien met een beteekenisvollen blik op den majoor, welke zich op zijn mageren Bruin in den nevel voordeed als een grijs standbeeld van een spookachtigen gouverneur.

Het lachen en babbelen der luitenants werd zachter. Inderdaad had majoor von Auer hun reeds eenen ontevreden blik toegeworpen.

— De jongelieden kunnen zelfs op een oogenblik, dat we zoo voorzichtig moeten zijn, de mond niet houden, knorde de majoor terwijl hij zich wende tot den naast hem staanden adjudant.

Koenraad verborg een lachje, dat hem de bezorgdheid van zijn commandant ontlokte.

— Er is nog geene melding van vijanden gemaakt, majoor ! zegde hij om den overste gerust te stellen.

Maar hij bereikte er juist het tegendeel mee.

— Dat is het juist, wat mij bezorgd maakt riep de majoor. — We moeten den linkervleugel van onze stelling dekken en naar het noorden op verkenning uitgaan. Wie voor den drommel, kan in zulk een nevel den vijand genoeg zien, vooral als men zulk een ondoordringbaar woud ter zijde heeft, zooals wij daar. Daar kan de vijand ons tot op honderd schreden ongezien naderen. Ja, als men ons nog ruiterij meegegeven had !

— Ik heb verscheidene sterke patrouilles in het bosch gezonden, majoor.

— Goed, goed, maar rijdt er liever zelf eens heen, om te zien hoe het staat.

Tot uwen dienst, majoor.

Koenraad reedt weg. Het was hem niet ongevallig, dat hij zulke opdracht kreeg ; dan kon hij toch bij zijne gedachten een weinig den vrijen loop laten en sedert gisteren avond had hij over veel te denken.

Het lot van Margaretha hield hem levendig bezig ; hij zegde tot zichzelven, dat er in het leven van het speelmakkertje zijner jeugd nog een geheim moest zijn, dat haar verbood, de hulp van den ouden vriend aan te nemen.

Hij besloot, nog eenmaal te beproeven, het volle vertrouwen van Margaretha te winnen en haar opnieuw zijne hulp aan te bieden. Maar de gedachte aan Margaretha was toch sedert gisteren avond eenigszins op den achtergrond getreden voor het gelukkige gevoel, dat het weerzien van Clarissa de Ladonchamps in hem had opgewekt.

Tot middernacht had men te samen gezeten en gebabbeld. Clarissa's natuurlijke beminneuswaardigheid hadden niet slechts zijn hart, maar ook de overige kameraden in verrukking gebracht. Men benijdde hem, dat hij als oudere bekende van den markies en Clarissa door deze op zichtbare wijze werd voorgetrokken, en in zijn eigen hart welde eene zalige hoop op, wanneer hij aan haar dacht.

Ook thans, nu hij over het stoppelveld, naar het donkere woud reed, zweefde het beeld van het bekoorlijke meisje voor zijne ziel ; onwillekeurig liet hij zijn paard langzamer gaan en staarde in gelukkige droomen verzonken voor zich heen. Plotselings schrikte hij. Op een veldweg, in de nabijheid van het bosch, dook eene ruitergroep op, welks donkere omtrek in den nevel bijna niet te zien was.

Zou dat eene vijandelijke ruiterij-patrouille zijn ? In spanning staarde Koenraad in den nevel, toen plotselings een helder gelach weerklonk en de jonge officier de stem eener dame herkende, die uitriep :

— We zullen nog verdwalen !

Hij gaf zijn paard de sporen en sprong op de ruiters toe. Hij had de stem van Clarissa herkend. Bij hen gekomen, stond zijn paard als eene keers omhoog.

— Mijnheer von Holtensen ? riep Clarissa, ook haar paard inhoudende. *Bonjour, bonjour !* We hebben u reeds gezocht.

Clarissa zat op een sierlijk, melkwit Arabisch paard, zooals men die veel in Frankrijk aantreft. Naast haar reed Eugène De Marange, op een Engelschen vos. Op eenigen afstand volgde een bediende op een tamelijk zwaargebouwd gewoon paard.

— Ge hebt alzoo inderdaad woord gehouden, mejufvrouw ? O, wat verblijdt mij dat !

— Wij hebben woord gehouden — maar van de manœuvers hebben we tot nu toe weinig gezien.

— Dat geloof ik gaarne ! Bij dien mist !

— Wij zullen toch prachtig weer krijgen, zegde kapitein De Marange. Zal het dan hier tot een gevecht komen ?

— Wie kan het weten, kapitein ?

— Ik meende het maar, omdat ik daareven eene kolom in dat bosch daar zag verdwijnen, welke haren marsch hierheen scheen te nemen.

— O, hebt ge u niet vergist, kapitein ?

— Zeker niet. Ik ben toch ook soldaat geweest, zegde M. De Marange lachend.

— Dan zullen we hier ongetwijfeld aangevallen worden. Ik dank u voor die tijding, ze is van het hoogste gewicht — daar — hoor slechts, in het bosch wordt reeds geschoten !

In de verte vielen thans eenige schoten !

— Ik moet er mijnen kommandant melding van maken. Ik raad u, mejufvrouw, op die hoogte, waarachter ons batailjon staat, halt te houden. Het zal van die hoogte een heerlijk weekend gezicht zijn. Verontschuldig mij thans, later zal ik nog wel eens de eer hebben. Tot weerziens !

— Tot weerziens !

De adjudant ging vlug heen ; M. De Marange en Clarissa volgden langzamer. Hun gesprek was verstomd. Zwijgend zag Clarissa in den nevel na ; met opmerkzame blikken beschouwde de kapitein zijne nicht, terwijl zich zijne wenkbrauwen als in lichten toorn te zamen trokken.

Een frischen Oostenwind was opgekomen en verdeelde de nevelzee in enkele wolken en dampsluiers, die snel over de vochtige velden trokken en in de hoogte lichter werden. Hoe hooger de zon steeg, des te meer trok de nevel op, zoodat reeds na korten tijd alleen nog de diepst gelegen pluten door een dampigen sluier waren bedekt, terwijl het vrije veld en de heuvels daar lagen in het stralende zonnelicht van den morgend.

Toen M. De Marange en Clarissa de hoogte hadden bereikt, die hun door Koenraad was aangewezen, ging juist het batailjon in colonnes uit elkander. De afdeeling van kapitein Brandt bezette eene hoeve, die tusschen het woud en de bedreigde hoogte lag en van waaruit de straat en het voorterrein bestreken konden worden.

Twee compagnies namen de hoofdstelling op den heuvel in, terwijl de vierde in reserve bleef.

Kapitein Brandt op zijn dik, kort-pootig rospaard, groette trotsch met den degen, toen hij freule De Ladonchamps van verre zag. Ook mijnheer von Schütze en blonde Walter groetten en met jaloerse zagen de overige luitenants, hunne kameraden, die zulk eene interessante kennis hadden gemaakt.

Majoor von Auer had het buitengewoon druk. Hij had aanwezigs tijd, Clarissa met zijne officieren de begroeten.

— Zijn uwe bloedverwanten niet op het manœuvreveld, freule ?

— Zeker majoor, zie daar het rijtuig op den straatweg. Dat zijn ze — mijn grootvader, tante Josefina en de kleine Madeleine ! Zooeven sprak een hooggeplaatst officier met mijn grootvader !

De majoor kierkende generaal von Brunken, den brigade-kommandant, en zag, dat de generaal thans juist op de hoogte, door het « ongehuwde batailjon » bezet, toereed.

In het bosch werd het gevecht der patrouilles met den voortrukkenden vijand levendiger. De schoten volgden sneller op elkander. Enkele der patrouilles kwamen haastig terug. Links van de bouwe, welke kapitein Brandt bezet hield, zag men reeds den vijand, die in zwermen op den kapitein aankwam.

Majoor Auer reed den generaal tegemoet.

— Majoor, riep deze. Gij moet deze stelling in elk geval behouden. De vijand heeft een omweg gemaakt, die hem door den nevel bijna gelukt was. Ik zal u versterking zenden. Ook wat geschut !

Tot uwen dienst, generaal. Ik heb mijne bevelen reeds gegeven.

— Goed, goed ! Ik zie dat ge de nadering van den vijand vroeg genoeg hebt bemerkt. Houdt het gevecht zoolang gaande, tot ik u versterking zend, dan kunt ge aanvallen.

— Tot uwen dienst, generaal.

M. von Brunken groette vluchtig.

— Heb met den markies gesproken. Schijnt een zeer aangenaam kwartier te hebben ?

— Waarlijk, oom ! Daar boven staat jonkvrouw De Ladonchamps.

— Ga ik even begroeten. Vaarwel.

Hij ging maar boven, gevolgd door den adjudant. Koenraad zag, hoe Clarissa hem de hand reikte en eenige woorden met hem wisselde. Daarop verdween de generaal achter den heuvel.

(Wordt vervolgd).